

การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

The Management of Positive Classroom Atmosphere to promote Learning skills in the 21st Century

ภัทรานิษฐ์ พรหมสุรินทร์¹¹ ชนะชนม์ กล้าหาญ²² เดชกุล มัทวานุกุล³³
Pattranit Promsurin, Chanachon Klahan, Detkul. Matavanukul,

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสถานการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกหรือบรรยากาศชั้นเรียนที่ดีจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากรเรียนและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เกิดขึ้นได้ ย่อมช่วยให้ผู้เรียนทุกคนรู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง มีกำลังใจที่จะพัฒนาตนเองและรักการเรียนรู้ และเป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะของห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศที่อบอุ่น บรรยากาศที่เป็นอิสระ บรรยากาศที่ทำทนาย บรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ บรรยากาศแห่งการควบคุม และ บรรยากาศแห่งความสำเร็จ องค์ประกอบทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอนในการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จที่ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

คำสำคัญ (Keywords): บรรยากาศในชั้นเรียนเชิงบวก; ทักษะการเรียนรู้; ศตวรรษที่ 21

Abstract

This article aims to analyze the guidelines the management of positive classroom atmosphere to promote learning skills in the 21 st century which classroom atmosphere is the situations or everything around learners. Positive classroom atmosphere or good classroom atmosphere can motivate learners to have

Received: 2022-08-10 **Revised:** 2022-08-22 **Accepted:** 2022-08-24

¹ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: noi_flower@hotmail.com

² วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร College of Teacher Education Phranakhon Rajabhat University, E-mail : noi_flower@hotmail.com

³ นักวิชาการอิสระ Independent Academician

curiosity and want to learn effectively. And if teachers can manage classroom atmosphere, it can help learners feel their importance. Learners have strength and always ready to develop themselves. Furthermore, the management of positive physical classroom atmosphere, such as characteristics of the classroom, materials, equipments and learning materials are considered in stimulating learning. Positive psychology classroom atmosphere, e.g. warmth, freedom, challenge, respect, control and success. These factors influence the learners in their development in learning effectively. So the roles of teachers in the management of positive classroom atmosphere is the important to promote successful learning skills of learners

Keywords: Positive classroom atmosphere; learning skills; 21st century

บทนำ (Introduction)

โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองที่ผู้เรียนต้องใช้ชีวิตหลายชั่วโมงในแต่ละวัน ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้คล้ายกับที่บ้านหรือดีกว่าที่บ้านเพื่อให้ทุกคนในโรงเรียนมีความสุขเมื่อมาอยู่ร่วมกัน ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกว่าอยากมาโรงเรียน มาแล้วมีความสุขสบายใจอีกทั้งช่วยสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา บรรยากาศชั้นเรียนก็เช่นเดียวกันที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตหรืออารมณ์ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใส กระฉับกระเฉง มีความสนใจในการเรียนย่อมช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูผู้สอนจะต้องพยายามหาวิธีการและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนเทคนิควิธีต่างๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจและสนใจต่อการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้อยู่ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนสามารถจำแนกได้แก่ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางกายภาพ ซึ่งเป็นลักษณะของห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศที่อบอุ่น บรรยากาศที่เป็นอิสระ บรรยากาศที่ทำให้หายบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ บรรยากาศแห่งการควบคุมและ บรรยากาศแห่งความสำเร็จที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความน่าสนใจ จูงใจให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน นอกจากนั้นครูผู้สอนยังสามารถกำหนดแนวทางการจัดสภาพและรูปแบบการจัดห้องเรียนให้เหมาะสมต่อการฟังบรรยายจากครูผู้สอน การบรรยายหรือการนำเสนอของนักเรียน การจัดชั้นเรียนสำหรับการอภิปรายหมู่ การจัดชั้นเรียนสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มและการจัดชั้นเรียนเพื่อการสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งการจัดบรรยากาศที่เกิดจากการจัดชั้นเรียนยังสามารถช่วย

ส่งเสริมการแก้ปัญหาในการปกครองชั้นเรียนและเสริมสร้างระเบียบวินัยของผู้เรียนในชั้นเรียนได้อีกด้วย

บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกจึงเป็นบรรยากาศแห่งความสุขและช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอันจะต้องประกอบไปด้วยความเข้าใจในตัวผู้เรียนและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้สอดคล้องกัน ทั้งนี้การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกต้องคำนึงทั้งบรรยากาศทางกายภาพที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกและเอื้อต่อการเรียนรู้และบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เป็นความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของผู้เรียน

ความหมายและความสำคัญของการจัดบรรยากาศชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศชั้นเรียน เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน ได้มีนันทนาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนไว้ดังนี้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2544: 124) ได้ให้ความหมายของการจัดบรรยากาศชั้นเรียนว่าเป็นการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยเสริมสร้างให้บรรยากาศการเรียนเป็นที่น่าสนใจและสนใจให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย นอกจากนั้นยังช่วยแก้ปัญหาในการปกครองชั้นเรียน และปัญหาเรื่องวินัยของผู้เรียนได้อีกด้วย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546, 224-225) กล่าวสรุปว่าบรรยากาศชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การสร้างบรรยากาศอบอุ่นที่ครูผู้สอนให้ความเอื้ออาทรต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการมาโรงเรียน และในการเรียนร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศชั้นเรียนจะช่วยส่งเสริมและสร้างเสริมผู้เรียนในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะช่วยส่งเสริมความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน ทั้งเป็นการส่งเสริมให้ห้องเรียนน่าดู น่าอยู่ และน่าเรียน การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่ง สำหรับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558). ดังนี้

1. บรรยากาศทางกายภาพ (Physical environment)

บรรยากาศทางกายภาพเป็นลักษณะของกายภาพที่เกิดจากการจัดอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้และสภาพของผู้เรียน การจัดบรรยากาศทางกายภาพที่ตอบสนองผู้เรียนและการทำกิจกรรมต่างๆทำให้ผู้เรียนได้รับความสะดวกและดำเนินกิจกรรมด้วยความราบรื่นส่งผลให้การเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดีไม่ติดขัด ไม่รู้สึกว่ามี ความยุ่งยาก ทำให้ผู้เรียนรักที่จะเรียน

และเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น มีความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว การสร้างบรรยากาศทางกายภาพหรือบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนการสอนและเจตคติที่ดีของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพที่เหมาะสม ได้แก่

1.1 ห้องเรียนมีสีสันทนดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

1.2 ห้องเรียนควรมีบรรยากาศความเป็นอิสระของการเรียน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนการเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภท

1.3 ห้องเรียนต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ น่ายุ่ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 สิ่งที่อยู่ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่างๆ เช่น กระดาน จอรับภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ สามารถเคลื่อนที่ได้และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนและการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ซึ่ง สุพิน บุญชูวงศ์ (2544: 125) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศทางกายภาพในการจัดวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียนที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1) โต๊ะครูผู้สอน ควรวางในตำแหน่งที่มองเห็นผู้เรียนได้ทั่วถึง และไม่เกะกะในการที่จะใช้ที่ว่างในห้องเรียน อาจะจัดไว้ ณ มุมใดมุมหนึ่งในชั้นเรียน

2) โต๊ะเรียนและเก้าอี้ โต๊ะเรียนควรเป็นโต๊ะเดี่ยว และไม่หนักเกินไปสำหรับเคลื่อนย้ายและจัดโต๊ะเป็นรูปแบบต่างๆ ตามกิจกรรมการเรียนรู้

3) กระดานดำ ควรมีขนาดกว้างยาวพอสมควร สีที่ทาควรใช้สีเขียว

4) ป้ายนิเทศ มีไว้เพื่อติดต่อข่าวสาร และผลงานของผู้เรียน

5) ตู้หรือชั้นสำหรับวางของ

6) ของจริง เช่น พืช โดยเฉพาะชั้นเรียนของเด็กเล็ก ควรนำพืชมาตกแต่งชั้นเรียนให้สวยงาม นอกจากจะได้รับความสดชื่นแล้วผู้เรียนยังได้รับความรู้ในเรื่องพืชพันธุ์

1.5 ควรจัดเตรียมห้องเรียนให้พร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง เช่นการเตรียมความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนวิธีโดยกระบวนกลุ่ม วิธีการบรรยาย วิธีการแสดงละคร เป็นต้น

2. บรรยากาศทางจิตวิทยาหรือบรรยากาศทางจิตใจ (Psychology environment)

บรรยากาศทางจิตวิทยาหรือบรรยากาศทางจิตใจเป็นบรรยากาศที่มีความสำคัญต่อการเรียนอย่างมาก เพราะการจัดการเรียนการสอนจะดำเนินการได้อย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น ผู้เรียนกับผู้เรียนและครูผู้สอนกับผู้เรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีความหวาดระแวง ปราศจากการติเตียนและวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบ เป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน บรรยากาศทางจิตวิทยามีดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูผู้สอนกระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากเห็น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน บรรยากาศดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้

ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาหรือทำกิจกรรมนั้นๆได้ และให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนได้ลงมือทำหรือตอบสนอง รวมทั้งการยกตัวอย่างความสำเร็จหรือสิ่งที่ผู้เรียนเคยทำมาก่อนทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในความสามารถและเกิดความภาคภูมิใจ ทำให้ไม่เกิดความกลัวที่จะทำกิจกรรมอื่นๆต่อไป

2. บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจ เลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า โดยปราศจากความกลัวและความวิตกกังวล ไม่เครียด บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สึกตึงเครียด เช่น หากผู้เรียนทำงานผิดพลาด ครูผู้สอนจะให้ผู้เรียนได้พิจารณาถึงสาเหตุของข้อผิดพลาดนั้นและให้ผู้เรียนลองพิจารณาแนวทางแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นด้วยตนเองโดยครูผู้สอนคอยแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจอยู่เสมอ

3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูผู้สอนรู้สึกว่าคุณผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญมีคุณค่าและสามารถเรียนได้อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดการยอมรับนับถือตนเอง

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูผู้สอนมีความเข้าใจผู้เรียนเป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครูผู้สอน รักโรงเรียน และรักการมาเรียน การสร้างบรรยากาศดังกล่าวสามารถทำได้โดยครูผู้สอนทำหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดความราบรื่นในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยอาจเข้าไปช่วยเป็นผู้ร่วมคิดในการแก้ปัญหาที่ยากให้ง่ายหรือลดความซับซ้อนลง แต่ยังคงให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการเรียนรู้โดยสนับสนุน เสริมแรงและให้คำปรึกษา

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ไม่ใช่การควบคุมไม่ให้มีอิสระ ครูผู้สอนต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้ผู้เรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนอย่างมีขอบเขต

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ครูผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่าการพูดถึงความล้มเหลว

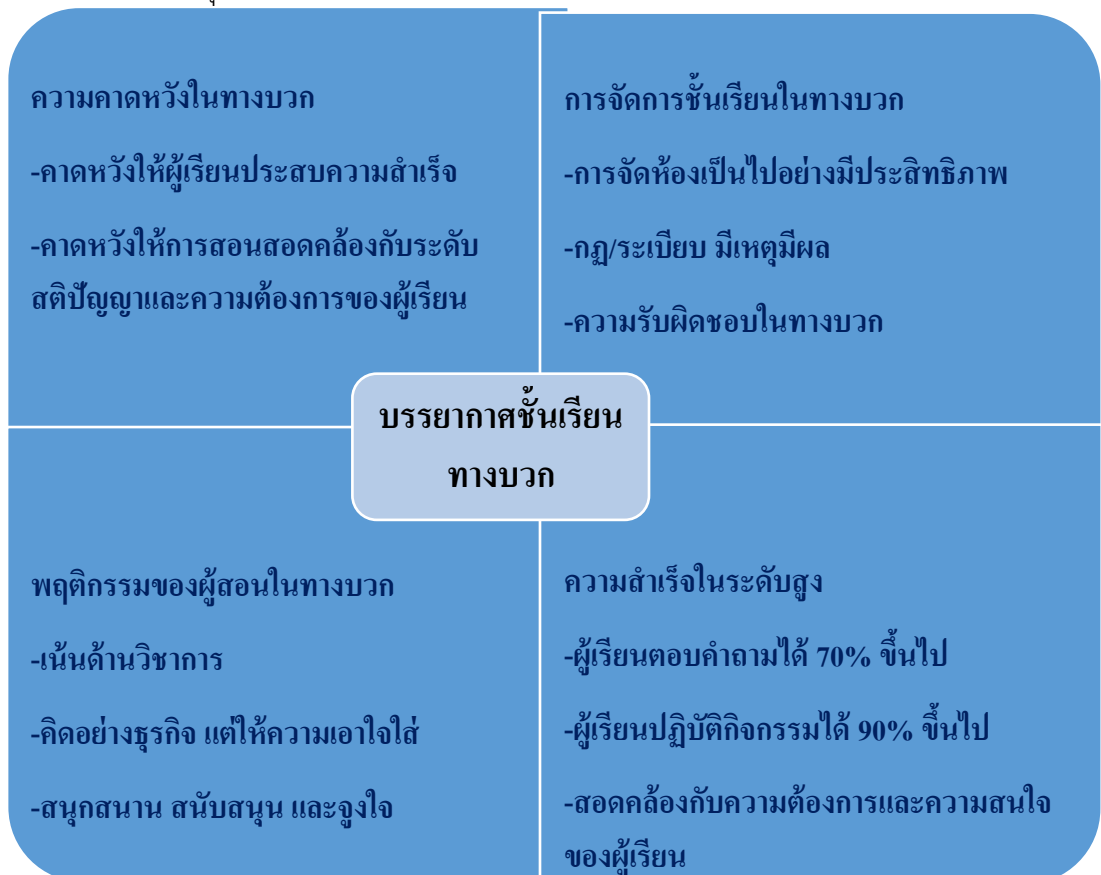
นอกจากนี้ (สุพิน บุญชูวงศ์, 2544: 125) ยังได้กล่าวถึงประเภทบรรยากาศการเรียนรู้เพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. บรรยากาศทางสังคม เป็นการจัดการให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกันในรูปแบบต่างๆ เช่น แบบประชาธิปไตย แบบการบังคับ แบบเรียนตามสบาย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการของครูผู้สอนในการจัดบรรยากาศ อย่างไรก็ตามบรรยากาศที่เหมาะสมและทำให้ผู้เรียนมีความสุขคือบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย และบรรยากาศการเรียนตามสบาย

2.บรรยากาศทางวิชาการ ครูผู้สอนควรจัดชั้นเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนควรนำสื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว จำง่ายและจำได้นาน ดังนั้นครูผู้สอนควรนำสื่อการเรียนรู้ที่ใช้มาจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการ เช่น บัตรคำ แผนภูมิ แผนผัง ภาพ ป้ายนิเทศและควรมี มุมเสริมประสบการณ์ความรู้ต่างๆ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัด เป็นต้น

สรุปได้ว่าหลักการจัดบรรยากาศการเรียนรู้มีหลายประเภทแต่ละประเภทก็มีคุณลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน เมื่อครูผู้สอนได้ศึกษาแล้วน่าจะเป็นสิ่งที่พึงนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ยากจะก่อให้เกิดผลดีอย่างมากมาย

กู๊ดและโบรफी (Good and Brophy, 1986: 360) ได้กล่าวถึงลักษณะของบรรยากาศชั้นเรียนทางบวก ซึ่งสรุปได้ตามแผนภาพภาพที่ 1



ภาพที่ 1 : ลักษณะของบรรยากาศในชั้นเรียนในทางบวก

ที่มา : (Good and Brophy, 1986: 360)

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นว่าบรรยากาศชั้นเรียนทางบวก เกิดจากองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ ความคาดหวังในทางบวก พฤติกรรมของผู้สอนในทางบวก การจัดชั้นเรียนในทางบวก และความสำเร็จในระดับสูง ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญเพราะจะส่งผลโดยตรงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนในที่สุด

สรุปได้ว่าหลักการจัดบรรยากาศการเรียนรู้มีหลายประเภทแต่ละประเภทก็มีคุณลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน เมื่อครูผู้สอนได้ศึกษาแล้วน่าจะเป็นสิ่งที่พึงนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ยากจะก่อให้เกิดผลดีอย่างมากมาย

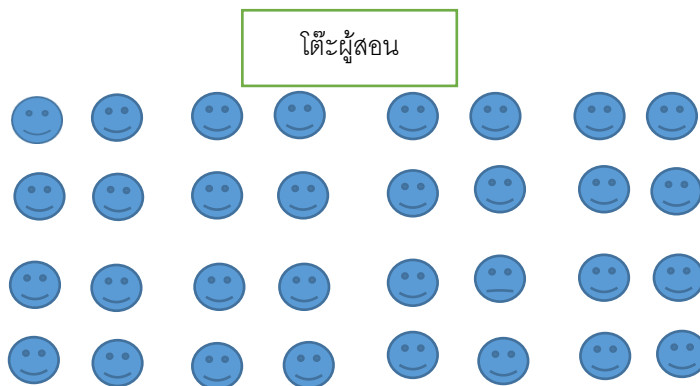
การจัดสภาพและรูปแบบการจัดห้องเรียน

แม้ว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนก็ตาม แต่ห้องเรียนที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างครบถ้วน ย่อมส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสภาพห้องเรียนที่ดีมีส่วนช่วยพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นสภาพห้องเรียนกระดานดำ โต๊ะครูของผู้สอนและโต๊ะของผู้เรียน มุมประสบการณ์ต่างๆ ป้ายนิเทศ เป็นต้น ซึ่งบทบาทที่สำคัญคือครูผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพห้องเรียน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและช่วยกระตุ้นสภาพห้องเรียนให้น่าดู น่าอยู่และน่าเรียน

การจัดห้องเรียนอาจทำได้หลายรูปแบบ (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 139-142) ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตลอดจนระดับชั้นของผู้เรียน หลักในการจัดห้องเรียนที่ดีนั้นควรให้สามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศให้ผู้เรียนได้มีความตื่นตัวกระฉับกระเฉง การจัดห้องเรียนมีรูปแบบดังนี้

1. การจัดห้องเรียนสำหรับฟังบรรยายหรือทำงานตามลำพัง เป็นการ จัดสภาพห้องเรียนเป็นปกติธรรมดาที่ใช้เมื่อต้องการอธิบาย อบรม หรือการสอนแบบบรรยาย ซึ่งอาจต้องมีอยู่โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา หรือต้องการให้ผู้เรียนทำงานตามลำพัง เช่น ทำแบบฝึกหัด อ่านในใจ การจัดห้องเรียนแบบนี้เหมาะสำหรับการอภิปรายทั้งชั้น (Class discussion)

2. กิจกรรมการบรรยายหรืออธิบาย คือการให้ผู้เรียนออกมารายงานหน้าชั้นหรือการอภิปรายซักถามปัญหาต่างๆ มีรูปแบบตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้



ภาพที่ 2 : แผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับบรรยาย

ที่มา : (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 140)

จากแผนภาพที่ 2 แสดงแผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับการจัดบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นการบรรยายของครูผู้สอนได้ชัด ครูผู้สอนสามารถมองเห็นผู้เรียนได้ทั่วทั้งห้อง

3. การจัดชั้นเรียนสำหรับการอภิปรายหมู่ บางโอกาสครูผู้สอนอาจปรับปรุงโดยการจัดห้องเรียนไปสู่การอภิปรายหมู่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสค้นคว้าหาความรู้กว้างขวางจากตำราหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แล้วนำมาฝึกแสดงความคิดเห็น ฝึกการพูด รู้จักมารยาทในที่ประชุม ลักษณะการจัดชั้นเรียนสำหรับการอภิปรายหมู่ ควรเป็นรูปครึ่งวงกลมซ้อนกันหลายๆ วง ผู้ร่วมอภิปรายนั่งอยู่หน้าห้องเรียน ซึ่งมีรูปแบบตามแผนภาพที่ 3 ดังนี้

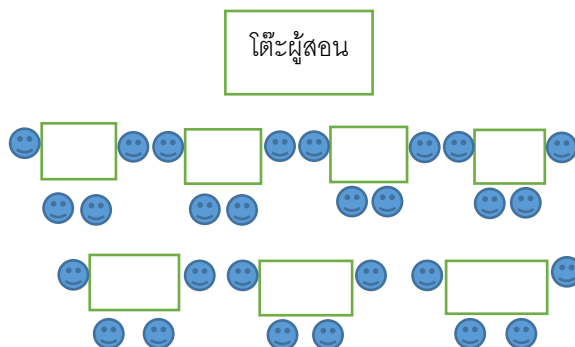


ภาพที่ 3 : แผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับการอภิปรายหมู่

ที่มา : (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 140)

จากแผนภาพที่ 3 การจัดห้องเรียนสำหรับการอภิปราย ซึ่งผู้เรียนจะนั่งเรียงกันเป็นแถว อาจนั่งตามเลขที่ หรือนั่งตามความสนใจเพื่อให้ครูผู้สอนหรือนำอภิปรายได้มองเห็นหน้าและฟังการอธิบายให้ความเห็นได้ชัดเจน และมองเห็นความร่วมมือในการอภิปราย

4. การจัดห้องเรียนสำหรับในกลุ่ม การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนบางครั้งก็ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงาน เช่น การเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงาน การเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ การเรียนรู้แบบบทเรียนสำเร็จรูป ตลอดจนการกำหนดงานให้ทำในรูปแบบวิธีการเรียนรู้อื่นๆ และต้องการให้มีการแบ่งกลุ่มทำงาน แบ่งกลุ่มอภิปราย หรืออภิปรายกลุ่มย่อย การจัดโต๊ะ เก้าอี้ก็ต้องปรับเปลี่ยนไปในลักษณะจัดเป็นกลุ่มๆ ซึ่งมีรูปแบบตามแผนภาพที่ 4 ดังนี้

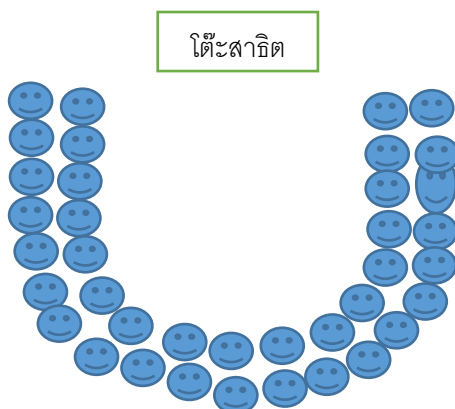


ภาพที่ 4 : แผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับทำงานกลุ่ม

ที่มา : (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 141)

จากแผนภาพที่ 4 การทำงานกลุ่มอาจเป็นการเรียนรู้โดยการทดลอง หรือการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนมอบหมายให้ทำชิ้นงานที่เน้นกระบวนการร่วมมือ

5. การจัดห้องเรียนสำหรับการสาธิตหรือแสดงบทบาทสมมติ รูปแบบของการจัดห้องเรียนควรเป็นรูปครึ่งวงกลมหรือรูปเกือกม้า โดยมีโต๊ะที่จะใช้ในการสาธิตตั้งไว้หน้าห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ของการสาธิตได้อย่างชัดเจน หรือถ้าเป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือสถานการณ์จำลอง กิจกรรมการแสดงนั้นๆ ก็จะจัดขึ้นบริเวณหน้าห้องเรียน โดยมีรูปแบบตามแผนภาพที่ 5 ดังนี้



ภาพที่ 5 แผนผังการจัดห้องเรียนสำหรับการสาธิตหรือแสดงบทบาทสมมติ

ที่มา : (ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ, 2558: 142)

แผนภาพที่ 5 จะเห็นได้ว่าการจัดห้องเรียนสำหรับการสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมตินั้น ต้องให้ผู้เรียนมองเห็นการสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมติที่ไม่ต้องการให้ผู้เรียนนั่งบังกันจะทำให้ไม่เห็นการสาธิตหรือการแสดงบทบาทสมมติได้ว่าแสดงอย่างไร ผู้เรียนจะได้ปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

ระเบียบวินัยในชั้นเรียน

ระเบียบวินัยมีความสำคัญอย่างยิ่งกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งที่จะควบคุมจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางที่พึงประสงค์ และยังเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้ห้องเรียนมีความสงบเรียบร้อย เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนรู้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวินัย ความเป็นประชาธิปไตยในชั้นเรียน ตลอดจนควบคุมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามได้ กฎเกณฑ์และระเบียบวินัยเหล่านั้น ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการสร้างระเบียบวินัย เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความรับผิดชอบและเกิดการยอมรับต่อกฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนเหล่านั้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความที่ต้องการให้ผู้สอนเป็น “กัลยาณมิตร” ของผู้เรียน กล่าวคือ มีความสุภาพอ่อนโยน ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในทุกๆ ด้าน ซึ่งในปัจจุบันเราถือว่าสัมพันธภาพระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนคือส่วนหนึ่งของบรรยากาศการเรียนรู้และระเบียบวินัยในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศนอกห้องเรียน

การจัดบรรยากาศนอกห้องเรียน เป็นการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนและถาวรได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน สถานที่สำคัญในห้องถื่น วิถีชีวิต ตลอดจนความเป็นอยู่ของบุคคลในชุมชน ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและตัดสินใจในการกระทำอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะไปสู่

การเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูป/พัฒนาสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (สวท ญ คำแสน, 2541: 6-9) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปและพัฒนาสถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดบรรยากาศนอกห้องเรียนมีแนวทางพิจารณาซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนต้องมีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนรู้ตามธรรมชาติ โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคี รวมทั้งจัดให้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ มีแหล่งน้ำ มีบ่อน้ำ ไร่นา และไร่ผลไม้

2. โรงเรียนที่มีความพร้อมของอาคาร สถานที่ มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนมีสนามกีฬาครบครัน โดยให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

3. การพัฒนาโรงเรียนต้องสอดคล้องโดยตรงกับการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน โดยระยะแรกให้โรงเรียนปรับปรุงสภาพ ซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดทรุดโทรมให้กลับอยู่ในสภาพปัจจุบัน เช่น ทาสีห้องเรียนใหม่ ปรับสถานที่เล่นสำหรับผู้เรียนให้สะอาดและปลอดภัย จัดหาเครื่องเล่นที่ทันสมัย เป็นต้น

4. การพัฒนาโรงเรียนรวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องน้ำ ห้องส้วม ทางเดิน ถนน ร่องระบายน้ำ รั้วโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึง วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นต่างๆ

การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบ ควบคุมดูแลตนเองได้ในอนาคต การจัดบรรยากาศทางวัตถุ สังคมและบรรยากาศทางวิชาการ ครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศในทุกด้านให้เหมาะสม นอกจากจะสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดความสุขแก่ผู้เรียนแล้ว ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะสร้างคุณลักษณะนิสัยของการใฝ่เรียนใฝ่รู้ การมีนิสัยรักการเรียนรู้ การเป็นคนดี และการมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การจัดบรรยากาศชั้นเรียนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มีความมุ่งหมายพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข และในบทบัญญัติของหมวด 4 ในมาตราที่ 22 ได้ระบุถึงแนวทางการจัดการศึกษา โดยสรุปคือต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การ

จัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระบบการศึกษา การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอาจดำเนินการได้ดังนี้

1.การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับผู้อื่น นอกจากการพัฒนาด้านสติปัญญา ยังทำให้ผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้แบบควบคุมตนเองได้ (Self-Managing) ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ โดยได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นว่าเป็นการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนต่างชั้นต่างกลุ่มอายุ ซึ่งมีความแตกต่างกันนำมาจัดการเรียนรู้พร้อมกันเป็นชั้นเดียว โดยครูผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย

2.การจัดการเรียนรู้แบบเรียนร่วม จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และในวรรคสอง ระบุว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ”

การศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษในวรรคสองนี้ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบสภาพปัญหาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความต้องการพิเศษ ควรจัดรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงต้องเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิทธิทางการศึกษาเช่นกัน สำหรับรูปแบบของการเรียนร่วมนั้นอาจจัดการเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในเวลาปกติ โดยอาจจัดให้อยู่ในชั้นปกติในบางเวลา การเรียนร่วมเต็มเวลา การจัดให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสได้เรียน ชั้นเดียวกับผู้เรียนปกติตลอดเวลาที่ผู้เรียนอยู่ในโรงเรียน

การจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือครูผู้สอนที่จะต้องมีความคิดที่ดีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษและครูผู้สอนต้องทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจในการจัดการเรียนรู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ยึดหยุ่นโดยอาจจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการประเมินชี้ถึงพัฒนาการของผู้เรียน หากมีการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล ครูผู้สอนการศึกษาพิเศษก็ต้องเชิญคณะกรรมการร่วมดำเนินการด้วยทุกครั้ง และเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องจัดทำแผนการศึกษา

เฉพาะบุคคล และจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยพยายามไม่ให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดความรู้สึกแตกต่างในภาวะ หรืออ่อนด้อยกว่าผู้เรียนในชั้นเรียนปกติ

บทสรุป (Conclude)

การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกจึงเป็นการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกทางด้านกายภาพ ได้แก่ การจัดบรรยากาศของชั้นเรียนให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายลักษณะ เช่น การจัดชั้นเรียนสำหรับการบรรยายของครูผู้สอนหรือ การจัดชั้นเรียนสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่มของผู้เรียนในชั้นเรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องคำนึงถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่สามารถช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนจัดการเรียนการสอนหรือการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน และการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกทางด้านจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นระหว่าง ผู้เรียนกับผู้เรียนและครูผู้สอนกับผู้เรียนที่จะมีความสัมพันธ์และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกยังสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการปกครองชั้นเรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัยอันเป็นการสร้างสัมพันธภาพอันดีต่อกันไม่ว่าจะเป็นสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ สำหรับการจัดการบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม ซึ่งการเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการจัดการเรียนรู้สำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาสามารถดำเนินการโดยอาจจัดให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษให้อยู่ในชั้นปกติในบางเวลา การเรียนร่วมเต็มเวลา การจัดให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสได้เรียนในชั้นเดียวกับผู้เรียนปกติ ตลอดเวลาที่ผู้เรียนอยู่ในโรงเรียน ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ครูผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และครูผู้สอนต้องทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจในการจัดการเรียนรู้ ออกแบบและจัดการเรียนรู้ จัดชั้นเรียนและจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง (References)

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข. (2555). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ชีปนวัฒนาและคณะ. (2558). ผลการใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางที่มีต่อทักษะ
การฟัง และการพูดภาษาอังกฤษและการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนกมล – เรียม สุโกศล(บ้านผาใต้). *วารสารบัณฑิตวิจัย*. 6 (2), 39 – 46.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สวาท ภูคำแสน. (2541). *คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพจิต*. กรุงเทพฯ:
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Good, T.C and Brophy. (1986). *Education Phycology: a Realistic Approach*. 3rd ed.,
New York: Longman.